

GÖMÖR-KIS-HONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Erzsébet-tér 9. sz. Tompa Mihály-u. 9. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felvétel.
Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:
GÁL ISTVÁN.

Kiadó lapfőigazgató:
RÁBELY KÁROLY.

Az előfizetés díja:
Egész évre 12 korona. — Félévre 6 korona.
Egyes szám ára: 24
A hirdetés díja:
Bármiféle adományok nyugtázása soronként
Hivatalos hirdetések soronként
Legkisebb hirdetés térfogata
Nyilttér sora

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldjék.
A kiadóhivatal hirdetőt és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Toll, kalapács, eke,

az emberi társadalomnak ez a három teremtő eszköze kerül elétek gömöriek, hogy választatok közül.

Jóhiszemű, lelkes szószólók nyújtják felétek mindegyiket, hogy vegyétek kezetekbe, használjátok és védjétek, mint az új köztársaság jogarát.

Jönnek, akik azt mondják nektek, hogy a köztársaságot a toll, a szellem munkásainak kell vezetniük, mert övék az alkotó gondolat, az egyéni kezdeményezés, érvényesítő és.

Jönnek, akik azt mondják nektek, hogy a kalapács, a gép munkásai hivatottak a vezetésre, mert övék a szervezőtalálék, a materiális erő és övék a gazdasági igazság és jólét bibliája.

És jönnek, akik azt mondják nektek: a köztársaságot nem vezetheti más, mint az eke munkásai, mert az ő kérges kezük teszi termékenyvé a dus magyar földet és a dus magyar föld tehet gazdaggá, boldoggá mindnyájatokat.

Haligassátok meg ezeket a lelkes szószólókat, de őrizzétek meg az ítéletek józanságát, ne engedjétek, hogy kárpázat borítson csillogó látványt a szemetek elé. Mérlegeljétek higgadtan a magatok és a nemzet érdekeit és aztán álljatok a vezérek mellé hitetek szerint. Polgár a polgárhoz, munkás a munkáshoz, földműves a földműveshez. Így lesztek erősek.

De egyik teremtő eszköz se váljék fegyverré a kezetekben, amit egymásnak szegeztek. Egyik teremtő eszköz se váljék a pusztítás eszközévé, hogy hatalomhoz jusson, hogy a vezetést magához ragadja.

Most nem vezetni, most megmenteni kell az országot.

Erre pedig sem a toll, sem a kalapács, sem az eke ereje külön nem képes. Ehhez szoros, benső harmóniában kell perczegni a tollnak, csengeni a kalapácsnak és háboru vértől ázott barázdái helyett új barázdákat szántani az ekének, amelyekben nem halál, de élet terem!

Szervezkednek a gömöri gazdák.

— Megalakult az Országos Földművespárt gömöri szervezete: Rimaszombatban, Tornalján és Rozsnyón. —

Bekövetkezett tehát az az idő, melynek bekövetkezését évek előtt tudtuk, éveken át hirdettük.

A gazdák szervezkedése ma már nem jámbor óhajlás, amely hossza esztendőknél kereszttől lepattogott a maradiságon és közönyön, hanem eleven valóság, amelyet a mai szörnyű időknek sok-sok nyomorúsága érlelt meg. Ma nem kell sokat prédikálni és kapacitálni a gazdaszervezkedés mellett. Ma a gazdáknak magukban él az erős hit: *ha szervezve lettünk volna a háboru előtt, akkor nem ért volna a háboru alatt annyi nyomorúság, sérelem, jogtalanság.*

Ma szilárd a gazdák akarata: *szervezkednünk kell, hogy soha olyan idő többé vissza ne térhessen, amely annyira védtelenül, annyira gyámoltalanul találjon, mint a mostani.*

Igazán nem látunk és nem szabad látni valami támadást más osztályok ellen ebben a szervezkedésben, hiszen ez az ország kifejezetten földművelő állam, a lakosság 65—70 százaléka földműveléssel foglalkozik. De nem szabad rossz néven venni azt sem, hogy a párt gömörmegyei szervezete élére Szent-Ivány József és Fodor Jenő állottak, akik eddig is egész életüket a gazdák érdekeinek megvédésére és előmozdítására szentelték. De az a jog, ami minden más osztálynak megvan, megvan a gazdaosztálynak is a szervezkedésre és az a hatás, amely az erők tömörítéséből származik, nem marad el majd a gazdák szervezkedéséből sem. A magyar föld művelőinek összeállása egy szervezett tömeggé, olyan hatalmat hoz majd létre, amely a jogos érdekeket összehasonlíthatatlanul jobban lesz képes érvényesíteni, mint mai szervezetlen tömeggé.

Nem akarunk régi sebeket fölslagatni és nem akarunk az eleven sebekben vájkálni, csak feljűk mutatunk a sebek felé. A rekvirálások, ármegállapítások, forgalmi intézkedések, munkaviszonyok, központok, áruuzsorák, anyagelosztások, mezőgazdasági felmentések és szabadágolások vagy az egyik gazdánál vagy a másikonál, vagy mindegyiknél vágják a háboru alatt azokat a sebeket, amelyek még nem hegedtek be, még fáznak!

Ha azt akarjuk, hogy most a háboru után újabb sebek ne érjenek bennünket, akkor szervezkednünk kell! Mert a fegyveres harc után elkövetkezett korszak az osztályok harcát hozza előreláthatólag majd magával, amelyben jaj lesz a gyengének, mert az legyőzött is lesz.

Gazdasági Egyesületünk a háboru előtt is a legjobban szervezett vármegyék egyikének élén állott. Rövid néhány hónap alatt tagjainak létszáma elérte a 8000-et és a szervezkedés éltszüksége, akarata most alulról, kívülről, a falvakból sugárzik elénk.

A földművesnép bizalmi férfiai, akik a nép köréből mind hangosabban sürgették a politikai szervezkedést, adtak hangot a földművesek pártjának megalakulására. — Így született meg az

Országos Földművespárt, melynek maga a néphangulat adott életet s amelyet az egységes földművesnép vísz diadalra.

Elsőnek vármegyénkben bontották ki a zászlót és Szent-Ivány József és Fodor Jenő indítványára az elmúlt héten Rimaszombatban, Tornalján és Rozsnyón a hatalmas tömegben összegyűlt földművelők lelkesedéssel kiáltották ki az Országos Földművespárt gömöri szervezetének megalakítását.

Ha minden vármegye gazdája így átérznék az idők jelét, akkor valóban eljutna a földműves nép az őt megillető helyre. Hiszük, hogy ez úgy lesz!

Ugy hallatszik, hogy az Országos Földművespárt megalakítása ellen különösen a szociáldemokrata kisiparosok körében nyilvánul ellenséges hang. Nagyon csodálkozunk ezen, holott ezeknek sorsa szorosan összefügg a földművelők sorsával és különben maga az Országos Földművespárt programja is a legkifejezettebben védi a kisiparosok érdekeit, amelynek 14-ik pontja a következőképen szól: „A kisiparosok és a falusi háziipar védelmére! Nyers anyagot s olcsó hitelt a kisiparosoknak! A falubeli kisiparosoknak és tisztviselőknél pedig földet saját háztartásuk ellátására!” Ép azért nem is akarjuk elhinni, hogy akadjon komoly kisiparos, aki a saját érdeke ellen harezoljon!

Gazdátársak! Közelednek az új választások. Az új választásoknak az agrár program jegyében kell lezajlaniuk!

Nincs ma már olyan erő és hatalom, amely megállítsa az agrár eszmét a természetes, igazságos és jogos fejlődés útjában! Feltámadtunk és élni fogunk!

Az Országos Földművespárt gömöri szervezése az elmúlt héten nagy sikerrel folyt tovább, amelyről az alábbi tudósításban számolunk be:

Tornalja. Rimaszombat után folyó hó 9-én hétfőn délelőtti 10 órakor Tornalján a „Fehér-ló” szálloda nagytermében tartotta megalakuló gyűlését az Országos Földművespárt. Oly nagyszámú és lelkes hallgatóság gyűlt egybe ez alkalommal, hogy a helyiség és folyosója kicsinek bizonyult, a gyűlést félbekerített szakítani s a piac téren megtartani. Szent-Ivány József elnök megnyitó szavai után Fodor Jenő ismertette a párt programját, amely után Petro Elek evang. lelkész (Gömörpanyit) lelkes beszédben kérte fel a jelenlevőket a párthoz való csatlakozásra. Csok Márton (Sajógyömör) földműves munkás és Szabó András (Sajógyömör) földműves jelentették a jelenlevők lelkes éljenzése közben a kisgazdák nevében csatlakozásukat a párthoz.

Rozsnyón. Folyó hó 10-én délelőtti 10 órakor a „Fekete Sas” szálloda nagytermében volt az alakuló gyűlés. Szent-Ivány József családi körülmények folytán akadályozva volt a megjelenésben s Pápersik Andor, a párt egyik alelnöke elnökölt. A pártprogram ismertetése után Gorzó Gellért kormánybiztos, a rozsnyói szociáldemokrata párt elnöke beszélt, ismertetve a szociálista párt programját és célját. Utánna Lenkey Lajos (Páskaháza) ref. lelkész és Zemann Jenő

(Hárakut) róm. kath. plébános tartottak lelkesítő beszédeket a felkérték a jelenlevőket, hogy csatlakozzanak az Országos Földművespárthoz. Pápezsik Andor elnök lelkes beszéd kíséretében mondotta ki, hogy a jelenlevők egyhangú határozattal csatlakoznak az Országos Földművespárthoz.

A Szózat elnéklése után a gyűlés — mely a legnagyobb rendben folyt le — véget ért.
Haynik Géza.

Mi a szocializmus?

Rövid időn belül kiürjék az általános képviselőválasztásokat. Az ország népeségének túlnyomó nagy része a fájdalomtól, szenvedésektől, a telfordulástól és a jövő sivar képétől magdöb-ben és megriasztva, tájékoztatlanul és immár egészen közömbösen nézi, hogy a forradalom szabadságától megittasulva minden kis partikuláris lúzasan szervezkedik. Szervezkedik mindenki a földnélküli gróftól kezdve a szivarvéggyűjtőig. Nincs annyi színe a szivarványának, ahány tanács megalkult Pozsonytól Brassóig. Hová vezet ez? Jóra nem. A grónt szikla féltelmes erején évszázadok viharai nem vehetnek erőszakot, de ha egyszer széthullott, a volt sziklát homok formájában a gyenge szél is oda-söpri, ahova akarja.

Az általános fejtelenségben csak egy tetterős, népes szervezetség állt ma is a talpán: a szocialdemokrácia. Nem gyengült, sőt erősödött. Elnyomottságából felszabadulva, friss levegőhöz és hatalomhoz jutott. És míg a nemzet nagy többsége egységes cél és terv nélkül torrongva keresi a jövő útját és eközben erejét, egységét eliorgácsolja, addig a szocialdemokrácia számban és hatalmi eszközökben hatalmasan meg erősödve, biztos kézzel intézi jövőbeli sorát és szervezi táborát a falvakban úgy, mint a fővárosban. Bizonyos, hogy a megválasztandó parlamentben bőveges szociális tartalmu programjánál fogva nagy pártot fog alakítani. A megváltozott viszonyok folytán elemi erővel vonzza magához már ma is az elégedetlen és iránytű nélkül tévelygő embereket, ezek közül pl. a polgárság legintelligensebb képviselőit, a művelt középosztály tagjait is. Ennek a jelenségnek az oka egyszerűen az, hogy az új idők lehelletétől megittasult polgárok közt nagyon kevesen ismerik a szocialdemokrácia kiüszített céljait s csak annyit tudnak, hogy a szocialdemokrácia a világ rendjének megváltoztatására törekszik s hogy ez az új világréteg, mert a régi rossz volt: bizonyosan jobb lesz emezől. Vajon jogos-e ez a reménységük? Vizsgáljuk meg tárgyilagosan.

Első sorban — nincs minden érdekesség nélkül — nem tudjuk, hogy mi is ma elméletileg a szocialdemokrácia egységes és általános elfogadott programja, mert a Marx nagyszerű tanításai ma már egyrészt elavultak és másrészt helyteleneknek bizonyultak. Azóta teljesen új szocialista rendszerek keletkeztek, amelyek épen annyira szocialista rendszerek, mint a Marx féle kommunista szocializmus volt és ennek ellenére elvi ellentétben állnak amazzal. Noha ezek az új rendszerek bizonyára tökéletesebbek, mint az ortodox Marx féle kommunista szocializmus, mert hiszen az újabb korok és a haladottabb tudás szülöttei, gyakorlatilag az aktív szocialdemokrata párt mégis a Marx—Engels féle ortodox felfogás alapján áll, mely a német szocialdemokrata párt 1871. évi értekezési programját vallja irányítójának. Foglalkozunk tehát ezzel.

A szocialdemokrácia elvi ellentétben áll minden más párttal, de legnagyobb ellenségének mégis a polgárságot tekinti. Épen úgy a polgárság fogalma alá sorozza a kis polgárságot, a közép polgárságot, mint a nagy birtok, a nagy tőke, a nagy bankok és a nagy kereskedelmi vállalatok birtokosait. E polgári osztálylyal a vagyontalan proletárságot állítja szembe. Hogy uralomra juthasson, nyíltan hirdeti a legelkeseredettebb osztályharcot a polgárság ellen s azt hiszi, hogy győzelmei másként nem érheti el, csak vértelen, de ha kell, véres belső forradalom útján. Célja tehát ennek a forradalomnak az előkészítése és a kedvező pillanatban a szinte katonai fegyvellemmel megszervezett proletáriátus segítségével annak diadalra juttatása. Ha a forradalom sikerült, a szocialdemokrácia megszünteti legelső sorban az összes termelési eszközök: a tőkék, gyárak, gépek, közlekedési vállalatok,

bányák és mindennemű földbirtok magántulajdoni jogát, azaz állami kezelésbe vesz, szocializál minden termelést, minden magánvállalatot. Azután rákerül a sor az ingatlan és ingó vagyona is — megszüntet teljesen a magántulajdon. Az állam vagyis a kollektív társadalom maga fog termelni saját termelési eszközeivel, maga elégíti ki minden szükségletet, megszünt minden osztályellentét az emberek között, teljes vagyonszűnség, kommunizmus lesz az egyes államok határain belül. Mivel azonban a szocialdemokrácia nemzetközi alakulás is, csakhamar lehullanak az államok közt a politikai és gazdasági sorompók és a világ proletáriái, elnyerve a tökéletes, lefőbb hatalmat, egyetlen nagy családot fognak alkotni. Ebben az óriási küzdelemben, mint Marx hangoztatja, a proletárok csak nyerhetnek és nem veszíthetnek mást, esupán bilincseiket. (Hogy az emberiség másik fele és általában maga az Ember, mit veszíthet, azt a szocialdemokrácia nem mótítja figyelemre.) A szocialdemokrácia szerint minden állam és az egész világ ebben az irányban halad, ezt a haladást megállítani épen úgy nem lehet, mint ahogy a természet törvényeivel szemben is tehetetlen az emberi hatalom.

A szocialdemokrácia törekvéseinek a magja tehát a magántulajdonnak mákacs osztályharcossal és forradalmi uton való fokozatos, de teljes megszüntetése. A polgárságnak természetesen, aki benne él a magántulajdon alapfalaire felépített sok száz esztendő épületben, ez a törekvés merőben igazságtalannak látszik. Mert ha igaz is, amit a szocialdemokrácia hangoztat, hogy t. i. minden magántulajdon rablás eredménye (a propriété c'est vol) úgy épen olyan igazság az is, hogy nem különb rablás ennek a magántulajdonnak az erőszakos elvétele sem. Ebben nem lehet nézeteltérés. A polgárok vagy ősapáik sok száz éven át szorgalmas munkával megszerették kis földbirtokaiknak, a gyerekek takarékpénztári betéteikének, butoraiknak, könyvtáruknak, alsó nadrágaiknak tulajdonjogát. Ha mind ezeket a szocialdemokrácia egy szép napon kivesszi kezükből, vajjon szelidebb és finomabb „rablás” lesz-e az, mint volt a polgároké és ezer éve itt élő apáiké?

De most nem ilyen lappáliákról van szó. Igazságot keresni hatalmi törekvésekben, a legtöbbször meddő fáradozás. Ahogy mindenki szívesen odaadja ingyen nagy pénzen beszerzett ruháit a ruhátlan katonáknak, mert kell, mert erre szükség van, épen úgy oda fogja adni minden más magántulajdonát is, ha erre kényszerít a kor szelleme. Másról, sokkal nagyobb dolgokról van itt szó, most, mikor Magyarország jövője forog kezekben. Azt kell állitanunk, hogy a jövőben is, de most különösen, a mai politikai körülmények között a kommunizmus megvalósítása kész és teljes öngyilkosság volna reánk nézve.

Területileg egy negyedrésznyre leolvadva, népeségünkben megtizedelve, vállainkon a milliók szörnyű terhével csak egy dolog huzhat ki a teljes megsemmisülésből: a fokozott munka, a többtermelés! Magyarország minden fiának, leányának, gyermekeiknek és unokáinak legalább egy évszázadon keresztül annyit kell dolgozni, amennyit soha — és annyit kell termelni, amennyi egyáltalában csak lehetséges. Lehet-e ilyen körülmények közt a magántulajdon megszüntetése vagy bármilyen általános korlátozása még csak gondolni is? Dolgozik-e annyit a paraszt ember másnak (akár mint bérlő, akár mint eselőd) mint magának? Lekezebben vezet-e az üzletet a kereskedő segéd, mint maga a tulajdonos? Jobb és több cipőt csinál-e a szuster, ha nem magának, de pl. a központi cipőtelepnek dolgozik? Szorgalmasabb-e az állami tisztviselő, mint a saját üzemet vezető gyártulajdonos? Lehetetlenség! Minden ember — a proletár is — első sorban magának akar keresni, mert a gazdasági életet az egoizmus vezeti és a közérdek vagy mások érdeke csak szután következik (ha egyáltalában következik.) Most vegyük ki a közélet nagy gépezetéből a munkát legjobban kiváltó, előremozgató rugót: a magántulajdon, mikor tiszter annyit kell dolgoznunk, mint azelőtt? Pisztolyt nyomjunk az öngyilkosságig elkéseredett ember kezébe?

Es azután az a kiméltlen osztályharc, amely megelőzi a szociális forradalmat, épen most minden más lehet, csak kívánatos nem. Itt az intő példa a szomszédunkban. Amit Oroszországban

bolshevikizmusnak nevezett el a történelem, nem más, mint ennek a szélsőséges szocialdemokrata átalakulásnak gyakorlati története. Ezt a korát megelőzőt forradalmat nemcsak a polgárság, de maga a mérsékelt szocialdemokrácia is a legélesebben elítéli. A természetben nincsen ugrás, csak nagy katasztrófák kíséretében: nem lehet ugrás a népek közös életében sem. A teljes vagyonszűnség, a kommunizmus, mint elméleti végezel, bizonyára szép és nemes gondolat, de ennek előfeltétele az, hogy minden ember úgy dolgozzék a köznek, mint magának, hogy műveltség dolgában ne legyen különbség a földgolyón lakó emberek között, de ne legyen különbség szellemi és fizikai képességeikben sem. Lehetséges ez? Hiszen két félével sincs a világon egyenlő. Elkövetkezhetik valaha ez az idő az emberiségre? Feleljen neki erre a kérdésre a legjobb lelkiismerete szerint. Bizonyos, hogy gyakorlatilag ez a kommunizmus nem más, mint a civilizáció, a rend, a kenyérkereset és a munka teljes tönkretétele. (Folytatás a jövő számban.)

Nem kell megijedni!

Nehéz viszonyok közt élünk, válságos a helyzetünk; azt sem tudjuk soha, mi hoz a holnap?

Mindenfelől ellenségek környézik szegény Magyarországot, föl akarják darabolni összefüggő területeit, mindenki részt követel belőlünk. Napról-napra rosszabb hírek járnak és ezek szívünk-velünk mélyéig hatolva busítanak és sorvasztanak bennünket.

Ha egy második Tinódi Lantos Sebestyén érne most, az is megpendítené talán a hurokon az ő bus nótáját:

„Sírva veszik el most szegén Magyarországot.”

De mégis, nem úgy szólna tán a nóta, mert mégis van valami biztató az új független Magyarország életében: az, hogy idáig összetartott magyar a magyarral, egyik a másik ellen nem tört mégse: a régi nagy emberek földre álltak az utból, hadd vezessék az ország kormányát az újak. S erre az egyetértésre, összetartásra, egymás megbecsülésére még mindég égető szükségünk van. Még nem multak el a szép napjai, még mindig nem jött el a várvárt béke, még mindig a gyűlölet, vérengzés, háboru szele fujdogál körülöttünk, ha a mi vitéz katonáink önként is rakták a fegyvert.

Idebenn az országban sincs minden a renden. A műveltebbek, a jobb lelkek már belátták, hogy csak az összetartás és a válivetett munka fogja megerősíteni az új rendet s ezért igyekeznek, dolgoznak. Sajnos, nem látjuk ezt az igyekezetet, ezt a munkát az alsóbb társadalmi osztályok némely rétegeinél. Ott nem akarnak munkához fogni, nem állanak sokan munkába még jó pénzért sem, mintha örökös lakodalom volna a világon a fegyverletétel után.

Pedig higgyük el: az idegen népek a szerint itéink meg nemzetünket és országunkat: hogyan tudunk dolgozni és mennyire tudunk binni önmagunkban?

Ha mindentől megijedünk és minden követelést szó nélkül teljesítünk, akkor ami nemzetünk győne lábón áll.

Hiszen ám az erőszak előtt meg kell hódolnunk, ha nem bírnak ellens tenni semmit, de azért nem szükséges, hogy minden szó és tiltakozás nélkül behódoljunk és erőszak nélkül magunktól lemondjunk jogainkól.

Letettük a fegyvert, harcra most nem vagyunk alkalmasak, harci szervezetünk szét bomlott. De azért nem kell megijedni és mindent abbahagyni! Sőt épen most kell megmutatnunk a veszély idején, hogy tudunk nagy nemzet lenni, tudunk dolgozni és kitartani s akkor a pokol kapui sem vesznek erőt rajtunk.

Nincs még veszve minden! Sok jóra fordulhat még, ami most rosszul látszik állani. Az ellenség maga is beláthatja, hogy természetből lehetetlen akar. Ne csüggedjünk hát: a jog, az ez-éves történet s a természet rendje mi mellettünk szól. Ezeket nem lehet olyan könnyen félredobni.

Azt mondta Deák Ferencz is, hogy amit erőszakkal elvesznek tőlünk, azt erővel visszavehetjük, de amiről a nemzet önként lemond, azt nem igen lehet visszaszerezni többé.

Tanuljunk a francziáktól, akik 50 évig vartak és türetek s addig küzdöttek, míg visszacserezték, amit 1871 ben elvesztettek.

Nem kell megijedni! Nincs még veszve minden! Lesz még jövő, van még remény! Zn.

Minden független érzelmi polgártárhoz!

Katonák és polgárok, szellemi és testi munkások, földművesek, iparosok, kereskedők!

Ezeréves hazánk élet halál harcát viv. Külfelenség és belviszály marcangolja vonagló testét. Mikor a világ minden tája felől törnek reája ősi ellenségei, hogy telhetetlen és jogosulatlan kapzságokat belőle elgitsék ki, mikor ötödik évi becsületes küzdelemben kimerülve a földre rogyott, azok taposnak büszke fejére, akik a harczmezőn nem tudtak vele szemben megállni!

S e kegyetlen sorsnál is fájóbb látni a belső villongások fellobbanó tüzeit. Osztályharc és felekezeti gyűlölet szítása hangzik minden felől, hogy ezzel végleg felőrölkék nemzeti erőnk utolsó maradványát is!

Most, mikor eltakarítani készülünk nemzeti haladásunk és boldogulásunk útjából az eddigi kiváltságosok rendszereinek, nemzetellenes uralmánának minden átkos emlékét, most, amikor titáni munkára minden becsületes magyar embernek egy tábora kellene sorakoznia, most igyekeznék leginkább éket verni közénk, hogy meggyűlöljük egymást és öngyilkos kézzel önmagunk vessünk véget nemzeti életünknek!

E lélektrázó események közepette szinte sóvárog lelkiünk egy nyugvópont után, ahol megpihenhet egy pillanatra s új erőt meríthet a további becsületes küzdelemre! E nyugvópont ma a „Függetlenségi párt.” Nem hirdetünk mi osztály és felekezeti széthuzást, mi szeretettel öleljük keblünkre minden rendű és rangú pályatársunkat, mindenkit, akiben csak egy szikrája él is még a haza és emberbaráti szeretetnek.

Mi hisszük és hirdetjük, hogy az általános emberi jogok kivívása a modern, demokratikus eszmék követelte új berendezkedés teljesen összeegyeztethető a nemzeti eszmével!

Mi hisszük és hirdetjük, hogy a hazafiság ma minden magyar embernek, katonának, munkásnak, tisztviselőnek, iparos, kereskedő és gazdának, szóval mindentelje osztályba tartozónak egyaránt egyet jelent a mindennapi kenyérrel, mert ma a hazafiság további fennmaradásunk és egyéni boldogulásunk kérdése is!

E szent eszmék vannak arra a zászlóra írva, melyet rövidesen bont ki az „Országos Függetlenségi Párt” Budapesten s melyhez csatlakozni kötelességünk mindnyájunknak, akik azokkal egyet értünk!

Ez országos zászlóbontást nem akartuk megelőzni s ezért nem alakultunk meg eddig hivatalosan, mihelyt azonban az országos program nyilvánosságra kerül s az országos új alakulás megtörténik, a jövő hetek valamelyik napján itt is meg fog történni a hivatalos megalakulás.

Addig szervekedjétek polgártársak, hirtetek ezét eszméinket mindenfelé, világossítsátok fel az embereket azokról a nagy életbevágó kérdésekről, melyek ma a lét és nemlét kérdéseivel egyenlőek!

Nem megfélemlíteni, félrevezetni, hanem meggyőzni akarjuk embertársainkat s azután mindnyájunkkal karöltve dolgozni akarunk a haza s a magunk boldogulásán!

Mi hisszük és valljuk, hogy a szorgalmas munkának, a tehetségnek bő tere fog nyílni itt is az érvényesülésre s nem kell senkit Amerikába üldözni, aki komolyan dolgozott eddig is s ezután még komolyabban akar!

Majd ha kibontjuk a zászlót, melyre ez eszméket írjuk, polgártársak ott legyetek mindnyájan. *A Rimaszombati Függetlenségi Párt Szervező Bizottsága.*

Hirek és vegyesek.

Felhívás előfizetőinkhez. *Előfizetőink és olvasóink hétről-hétre kezűkhöz kapják a lapot és abban sok érdekes olvasnivalót, hírt és hasznos dolgokat találnak. De ilyenkor gondolkodnak arra, hogy milyen munkába és kiadásba kerül manapság egy lap előállítására? Manapság, amikor papírt alig lehet beszerezni, amikor az elviselhetetlen munkaviszonyok óriási kiadásokat rónak a lap kiadására, igazán nagy áldozatba kerül a lap előállítása. S ha még az előfizetési pénzek rendszeres befolydánának, akkor volna mire támaszkodni; de mikor kétszáznál többen vannak a hátrálékosok; az igen nagy nehézség a lap*

kiadásában. Kérjük a hátrálékos előfizetőket, kik külön levélben is felszólítást kaptak kiadóhivatalunktól hogy hátrálékaikat minél előbb küldjék be; a jövőben pedig sziveskedjenek előre beküldeni a díjakat, mert kiadóhivatalunk csak így tudja a lapot rendszeresen és akadálytalanul küldeni. Az 1919. évi előfizetés:

*egy évre 16 korona,
fél évre 8 korona,
negyed évre 4 korona.*

Tisztelettel:

**A „Gömör-Kishont”
kiadóhivatala.**

Evangelikus kormánybiztos. Az evangelikus egyetemes egyház és a kerületek elnökségei folyó hó 5-én tartották meg Budapesten konferenciájukat. A konferencia elhatározta, hogy a kormánytól még ugyanezen a napon küldöttségileg egy — az evangelikus ügyek védelmére kinevezendő — evangelikus kormánybiztosot fog kérni s ez állásra a maga részéről Gyürky Pál főesperest és dr. Mikler Károly eperjesi akadémiai tanárt ajánlotta.

Püspöki beiktatás. A tiszáninneni ref. egyházkerület folyó hó 19-én Miskolcra fogja közgyűlés keretében beiktatni a kerület újonnan megválasztott püspökét: dr. Révész Kálmán kassai lelkész, abauji esperest. A miskolci ref. egyháztanács f. hó 8-án tartott ülést, melyen elhatározták, hogy a dr. Tüdös István halálával megüresedett lelkészi állásra dr. Révész Kálmánt hívják meg, ki eszerint installálásakor már miskolci lelkész is lesz.

A kishonti evang. egyházmegye folyó hó 9-ikén Nyustyán rendkívüli közgyűlést tartott a tömegesen megjelent képviselőkkel s mindkét nembeli érdeklődőkkel szüntűg megtelt ottani evang. templomban Gyürky Pál főesperes és Medveczky Sándor espereségi felügyelő elnöksége mellett. A közgyűlést istentisztelet előzte meg, melyet a főesperes könyörgéssel végzett. Medveczky Sándor megnyitván a közgyűlést, beadattak a megbízó levelek, melyeknek számbavételéből kitűnt, hogy Cserepes, Rimafürész és Tiszolcz nem képviseltették magukat. Aztán tárgyalás alá vették a főesperes által magyar és tót nyelven bevezetett azon kérdés, hogy az új államalakulatok sodrába került kishonti evang. egyházmegye ragaszkodék-e a magyarországi evang. egyetemes egyház kebelében való megmaradásához? Az erre következett, izzó szenvedélytől vezérelt s indulatos közbeszólásokat, majd itt-ott a tömeg részéről terroristikus vihart keltett felszólalások legtöbbször a napirenden levő kérdéssel szemben az *önálló tót állam s abban az önálló tót evang. egyház elhajlása* mellett nyilatkozott. Világosan kitűnt, hogy a tiszolci egyház által a kebelbeli gyűléseketekhez s némely kiszemelt egyesekhez szétküldött *külön vélemény* megteette hatását annyira, hogy több egyház képviselői a helyi gyűlésekben hozott határozataiktól eltérve az espereségi közgyűlés előtt Tiszolcz álláspontjára helyezkedtek. Ily körülmények között az elnökség nem becsátotta a tárgyat szavazás alá, hanem azt ajánlotta a közgyűlésnek, hogy a bejelentett határozati javaslat s az egyes egyházak véleményes nyilatkozatai vétessenek jegyzőkönyvbe. Ennek egyhangú elfogadása után a Kishont jövő sorsára végzetesnek mutatkozott közgyűlés bezáratt.

Nyugdíjazás. Madarász Pál pénzügyi tanácsos, a tisztviselők beszerzési csoportjának volt elnöke, folyó hó 1-én nyugdíjba lépett.

Hivatal átvétel. A helybeli áll. gyermekmenhely gondnoki teendőinek ellátásával a belügyminiszter Fodor Emil debreczeni állami gyermekmenhelyi ellenőrt bízta meg, ki a Lovass Arpád szabadságolása folytán kirendelt Angyal Béla kolozsvári gyermekmenhelyi ellenőrtől átvette a hivatalt. Az új gondnok már működött itt a gyermekmenhelynél s azóta mint a debreczeni Stefánia Szövetség titkára az anya és csecsemővédelem terén elismerésreméltó és sikeres társadalmi tevékenységet fejtett ki.

Jótekonyságok. Bay Barna Kisfaludról 50 kor-t a harcztérről hazatért katonák családtagjai; az almágyi fiatalok 30 kor-t a hadiárnyak és hadiözvegyek céljaira küldött hozzánk. Illetékes helyére juttattuk.

Eljegyzés. Seidner Bernát helybeli polgártársunk leányát Olgát, eljegyezte dr. Reinitz Vilmos orvos.

A közalkalmazottak szervezkedése. A vármegyeháza nagytermében folyó hó 8-ikán rendkívül népes értekezlet volt dr. Farnet Gyula alispán elnöklésével. Az elnök bejelentette, hogy a hivatalfőnökökkel folytatott előzetes megbeszélés alapján hívta össze az értekezletet, miután a közelmúlt események és az evolúció következtében minden társadalmi réteg tömörül s érvényesüléstik és jól felfogott saját érdekeik megvédése céljából tömörülni kell a tisztviselőknak is, kik a háboru alatt óriási munkát végezve elfáradtak, kimerültek s mikor segítségért kiáltottak, hangjuk a pusztában elhangzott szó volt csupán csak gáncscsal és rozindulattal találkoztak. Gál István bejelentette, hogy eddig 298 tag jelentkezett, de még sok iv nem érkezett be. Az értekezlet az ország és a közjó érdekeinek támogatására, anyagi és erkölcsi érdekeik megvédésére, politikai pártoktól függetlenül, Rimaszombat székhellyel Gömör-vármegye Közalkalmazottai Tanácsának megalakítását egyhangulag kimondotta. Elnökké megválasztotta dr. Farnet Gyula alispánt, jegyzővé Lukács Bélát. Elhatározták, hogy a vármegye minden részébe felhívást küldenek a sürgős csatlakozásra. Kimondották, hogy a tanács céljai eléréséért minden megengedett eszközzel küzd, politikai párthoz nem csatlakozik s amennyiben a közalkalmazottak országos egyesülése létesül, ehhez csatlakozni fog, az ország integritásának fenntartása, közrend és közbiztonság megvédése érdekében lankadatlan buzgósággal működik s megalakulásáról a kezdeményező Sopronvármegyét átiratilag értesíti. Az értekezlet végrehajtó bizottságot küldött ki a fogalmazó-, a kezelő- és altisztai szolgásmélyzetből és pedig az elnökön, jegyzőn kívül: Loysch Ödön, Szabó József pénzügyi tanácsos, Pogány István és Smál Gyula, továbbá Homolya Samu, Havasi János, Szöllösy István és Kandra Istvánné, végül Deme Bertalan, Kovács János és Mikó István. A tanács az alapszabályok elkészítésével a végrehajtó bizottságot bízta meg. Az alapszabályok elkészülte és a vidék csatlakozásának bejelentése után újabb értekezlet lesz, melyen a végrehajtó bizottságot is kiegészítik. Az értekezlet végén Cseh István indítványára elhatározták, hogy a Népkeletet és a Központi Nemzeti Tanácsot táviratilag üdvözlik.

Halálozások. Rakottay Lajos volt itteni könyvkötőt, jelenleg Losoncra lakó polgártársunkat, mély gyász érte, felesége szül. Kusza Julianna folyó hó 9-ikén 59 éves korában, boldog házassága 43 ik évében hosszas betegség után elhunyt. Nagy részvét mellett temették Losoncra folyó hó 10-ikén.

Loysch Ödön főgimnáziumi igazgatót szintén mély gyász sújtotta le, amennyiben fivére: Loysch Andor százados mult héten Budapesten 46 éves korában elhunyt. Folyó hó 9-ikén temették a budapesti helyőrségi kórházból nagy részvét mellett.

Fücher Barna mostanában elhunyt állampénztári tisztet folyó hó 7-ikén követte 4 éves kis fia is a halálba. A régóta betegeskedő gyermeket szintén a spanyol betegség vitte el. Folyó hó 8-ikán temették.

Kreiser Hermanné született Mayer Róza, Steiner Félix gyárigazgató anyósa, folyó hó 9-ikén 62 éves korában Nyustyán meghalt. Hült tetemeit ide szállították s folyó hó 11-én temették el izraelita polgártársaink nagy részvét mellett.

Rozsnyón Schmögner János áll. el. iskolai igazgató 18 éves kedves leánya: Eliza folyó hó 3-án elhunyt. Halála széles körökben keltett igaz részvétet. 5-én temették nagy részvét mellett.

Glász Dezső murányhosszuréti ev. lelkész felesége szül. Andrea Sárolda folyó hó 4-én 24 éves korában, boldog házassága 5 ik évében spanyol betegségben elhunyt. Folyó hó 6-án nagy részvét mellett temették Murányhosszuréten.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejtethetlen, szeretett bátyáinknak elhunytá alkalmával részvétükkel egy személyesen, mint levél útján felkerestek, fájalmunkat enyhíteni próbáltak s kik a végtisztességen megjelentek, fogadják ez uton halás köszönetünk nyilvánítását.

Sógornánk nevében: Fücher testvérek.

Felhívás. A szociáldemokrata párt vezetősége felhívja a párt tagjai sorába belépni óhajtókat, hogy ebbeli szándékukat *Kovács Andor* titkárnál vagy bármely más végrehajtóbizottsági tagnál szíveskedjenek bejelenteni. — A párt tagsági díja havi 1 koronában lett megállapítva, mely összeg havonta előlegesen fizetendő. — A párt tagjai részéről esetlegesen felmerülő panaszok minden vasárnap délelőtt 9—11 óráig a párt titkárnál (Munkáspénztár helyiségében) felvételnek. — A Vas- és Fém-munkások országos szövetségének rimaszombati szakosztályába a felvétel minden vasárnap délelőtt 9—11 óráig Rimaszombathban, a Tarjánnyéle vendéglőben eszközöltek.

Kórházi bizottság. A vármegyei kórházi bizottság f. hó 5-én dr. *Fornet Gyula* alispán elnöklésével ülést tartott, melyen a kórházi ápolási díj emelésének ügyét tárgyalták dr. *Kármán Aladár* igazgató főorvos előterjesztése alapján.

Jolsva tiltakozik a tót impérium ellen. A „Pol. Hir.” jelenti: Jolsva rendezett tanácsú város közgyűlésén foglalkozott a lapoknak azzal a bírásával, hogy a cseh-tótok e városra is ki akarják terjeszteni impériumukat. Egyhangú határozatot hozott a közgyűlés, amely kimondja, hogy a város minden egyes lakosát érzelmi világa a magyarok érzelmi világához fűzi s a város minden egyes lakosa minden porczikájában, minden gondolatában magyarnak érzi és vallja magát. Jolsva város lakossága a népek örendelkezési jogának elvi álláspontján áll, tiszteletben tartja mindenkinek az elhatározását, de saját maga számára ugyanazt követeli. A határozat tiltakozik a tót impérium ellen.

Ehhalasztott pártalakulás. A miniszterelnökségi sajtóosztálytól nyert távirati értesítés szerint a Károlyi párt folyó hó 15-ére kintzított szervezkedő nagy gyűlését a pártprogram teljes befejezésének idejéig el kellett halasztani. A már utnak indult vidéki küldöttek a választmányi ülésen részt vehetnek, a nagy gyűlés megtartásának időpontját pedig kellő időben közölni fogja a központ.

Kisperlász megnyilatkozása. Gömörmegye Kisperlász tótajku községének Nemzeti Tanácsa folyó hó 6-án tartott gyűlésén kimondotta, hogy tántoríthatatlanul ragaszkodik Magyarországhoz s az ország integritásának megsértése ellen leghatározottabban tiltakozik.

Közleményeink. Annyi az aktuális cikk és egyéb közlemény, hogy lapunk szűk keretében alig helyezhetjük el. A papír szűke miatt nagyobb lapot nem adhatunk s másképp nem tudunk segíteni, csak úgy, hogy a kiválóan érdekes, de terjedelmesebb cikkeket mint pl. jelen számunkban is a szociálistákkal foglalkozó közleményt, két részletben hozzuk.

Adományok. Rimaszombat és Vidéke jótékony Négyesületének karácsonytájjára Máthé Jenőné Szarvassi Ilonka Budapestről 10 koronát küldött. Midőn e szíves adományt hálás köszönettel nyugtázzuk, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a nagyérdemű közönséghez, egyesületünk jóakaróihoz, hogy pártfogott árvánkat és elaggottjainkat némi karácsonyi ajándékban részesíteni szíveskedjenek. — Nagylelkű adományait kérjük e hét folyamán dr. *Marikowsky Istvánné* igazgatóhoz küldeni.

Tisztelettel: az elnökség.

Halálos baleset. *Galen Jánosné* szül. Dráb Mária 49 éves asszony Gerliczén f. hó 3-án a padlásra felmenve a létráról leesett és bal lábán olyan súlyos csonttörést és sérüléseket szenvedett, hogy csakhamar vérmérgezést kapott s mikor folyó hó 6-án beszállították a közkórházba, már nem lehetett rajta segíteni s f. hó 10-én meghalt.

Hatósági munkaközvetítés. A hivatalos lap folyó hó 12-iki száma ismerteti a munkügyi miniszteri biztos rendeletét a munkaközvetítésre vonatkozólag. — A gömörvármegyei munkaközvetítő gyűjtőhely székhelye: Rimaszombat, vezetője: *Füredi Pál* városi főjegyző, telefon-szám 9.

Vásáráthelyezés. Az alispán engedélyt adott, hogy az Osgyán községben deczember 22-én esedékes országos vásár ez évben kivételesen deczember 23-án tartassék meg.

Karácsonyi ünnepély. A rimatamásfalvai állami kisedővő-intézet növendékei folyó hó 22-én d. u. 4 órakor karácsonyi ünnepélyt rendeznek, melyre a tanügybarátokat, szülőket és érdeklődőket szívesen látja a felügyelő bizottság. Beléptidő személyenként 1 kor. 1—2

Állami házasságközvetítés. A rimaszombati állami anyakönyvi hivatal következő felhívást teszi közzé: „Felhívtnak mindazon honleányok és özvegyek vagy törvényesen elváltak, kik hajlamot éreznek magukban ahhoz, hogy a háboru folyamán a haza védelmében rokkanttá lett embertársainknak hűséges hitveiseik tudnának lenni, szíveskedjenek bizalommal a rimaszombati állami anyakönyvvezetőség-nél, a hivatalos órák alatt jelentkezni, ahol a továbbiakról felvilágosítást nyernek. Komoly elhatározású nők okmányaikat és fényképüket magukkal is hozhatják. Ezen közvetítés teljesen bizalmas és díjmentes.”

Apolló-színház.

Mult szombaton és vasárnap szüfolt ház előtt került bemutatásra „A tattyú” című igen érdekes és ügyesen rendezett film. A kísérő műsor is mindvégig lekötötte a figyelmet. Most szombaton—vasárnapra „A vasgyáros” című világhírű dráma van műsoron, mely mindenféle nagy tetszésre talált. Deczember 21. és 22-én *Wilde Oszkár* híres regénye „Az élet királya” kerül bemutatásra. — Jelezzük, hogy január hó elejére sikerült *Miskolczy Lajos* mozgóképszínház tulajdonosnak lekötöni a harmadik századbeli időkbeli játszót filmet: „Cabiria”-t, mely két részben és nyolc fejezetben kerül bemutatásra. Országszerte nagy szenzációt keltett a nagyszabású film, bizonyára nálunk is vonzani fogja a közönséget.

Fogorvosi rendelés.

T. Cz. Van szerencsém értesíteni, hogy **Lo. T. Cz. sonczon.** Sükely-utca 4. szám alatt fogorvosi rendeltést tartok. Készítek fogkoronákat, rágásra alkalmas fogakat, fogtöméseket, foghúzást érzéstelenítéssel és a fogorvosi szakmába vágó összes munkákat. — Vidékiek 24 óra alatt kész fogsort kaphatnak és azonnal elövetetnek.

Tisztelettel:

12—20 **dr. Aczél Sándor,** fogorvos.

MEGHÍVÓ.

A Gömörmegyei Kereskedelmi R.-társaság

1918. évi deczember hó 30-án d. e. 11 órakor Rimaszombathban, a Gömörmegyei takarékpénztár és hitelbank helyiségében tartja

XI. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek meghívtnak azzal, hogy azok, akik szavazati jogukat gyakorolni akarják, nevükre szóló részvényeiket az alap szabályok 14. § a alapján a Gömörmegyei takarékpénztár és hitelbank pénztáránál 8 nappal előbb deponálják.

A mérleg és zárszámszám — az alapszabályok 40. § a alapján — ugyancsak ott már a közgyűlés előtt 8 nappal megtekinthető.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzletéről.
2. A mérleg és zárszámszám megállapítása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentésére vonatkozó határozathozatal.
4. Egy igazgatósági tag választása.
5. Indítványok.

Rimaszombat, 1918. deczember 12.

Az igazgatóság.

Tanuló felvétetik.

Egy ügyes fiu január hó elsejétől fényképész tanulónak felvétetik.

Bódy Béla, fényképész.

100 jados fekete gépselyem, műselyem legszebb színekben kapható özv. **Vajdánénál Miskolczon,** Széchenyi u. 18. 1—3

Árverési hirdetmény.

122. sz. — Alulírott állami közjegyző közlő teszem, hogy **Harkácson Ungár Lajos birtokosnál és udvarában 2 drb ló** a nevezett kérelmére és **Banyik Sámuel birtokos szelestyói lakos** veszélyére és költségére f. hó 23-án d. e. 10 órakor nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett el fog adatni.

A kikiáltási ár 7950 korona, de azon alól is eladottnak.

Átvételi illetéket a vevő viseli s tartozik a lovakat azonnal átvenni és elvinni.

Kelt Tornalján, 1918. évi deczember hó 8-án.
Dr. Király Kálmán,
állami közjegyző.

Tanuló kerestetik. Rimaszombath és Vidéke fogyasztási szövetkezete egy megfelelő képzettségű alkalmas fiut tanulónak fel fogad. 1—3

Putnok nagyközségben

az országos vásár

folyó évi deczember hó 23-án hétfőn fog megtartatni, melyre vérszentes helyekről mindenféle állatok felhajthatók.

Községi előljáráóság.

Elvállalok elemi vagy polgári iskolás növendékeket magánoktatásra. Lakásom: Koháry-u. 32. Balogné Lenner Ilonka, 1—3 okl. tanítónő.

Vincellért keresek.

Almágy község katarásban lévő 4 hold ojtvány és 2 1/2 hold hazai szőlőterületem megmunkálására és megőrzésére egy szorgalmas és megbízható, nagyobb munkaerővel rendelkező vincellért keresek, lakás a szőlőhegyen, fizetés egyezség szerint; vincellér ugyanott a parlag szőlők területéből ültetések alá bármily területet felhasználhat saját céljaira; ajánlatok személyesen vagy bizonyítvány másolatokkal alauti címre Rimaszombathba intézendők. Oly egyének, akik a szőlő zöld oltásához értenek, előnyben részesülnek. 2—3 **Benyó Béla.**

A város belterületén ca 1500 □-ül területű **kert, gyümölcsös, méhes,** hasznátélés mellett **kiadó, esetleg bérbe vehető.** Bővebb értesítés **Ferenczy-u. 20. szám** alatt nyerhető. 2—2

Pályázat.

A Rimaszombati Polg. Olvasókör védnöksége mellett fennálló **temetkező-egyesületnél a pénzbeszedői állás** lemondás folytán megüresedett. — Az ezen állást elayerni óhajtóké kérvényeiket alulírott elnöknél nyújták be, hol a feltételek is meg tudhatók. — Biztosíték letétele megkivántatik. **Id. Rábely Miklós,** egyes. elnök.

Egy jól látható írásu

Curier írógép eladó.

Érdeklődni lehet: **Filozek Jánosnál** Rimaszombathban. — Ugyanitt egy jó házból való fiu **lakatos tanulónak felvétetik.**

Eladó ház.

Mikszáth-utca 2. számu ház, 3 szoba és mellékhelyiségekkel, egy nagy faépítményvel, amely istálló és kocsiállásnak alakítható, gyümölcsös kerttel eladó. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonossal.

Egy jó házból való fiu

tanulónak felvétetik

Braun Jenő vaskereskedésében **Rimaszombath.**